

We Lwowie, dnia 18. sierpnia 1904.

418423

III 1904. 15-27

7078

III okres

Aleg. 15

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z projektem ustawy, zmieniającej §. 12. ustawy
o konkurencyi kościelnej.

Wysoki Sejmie!

W załatwieniu sprawozdania komisji prawniczej w przedmiocie petycji Wydziału Towarzystwa wzajemnej pomocy dyaków w Stanisławowie o unormowanie ich utrzymania powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 18. września 1903 następującą uchwałę:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby w myśl powyższych wskazówek na najbliższej sesji sejmowej wniósł nowelę do ustawy z 16. kwietnia 1896 zmieniającą brzmienie §. 12. tejże ustawy.

Wskazówki, o których wspomina uchwała Wysokiego Sejmu, zawarte są w sprawozdaniu komisji prawniczej, w którym przedstawiono wniosek do powyższej uchwały. W szczególności zaznaczyła komisya prawnicza, że w §. 12. powinno być wyraźnie postanowione, jak wysokie ma być roczne utrzymanie sług kościelnych i że ryczałt w tym §-fie ustanowiony, musi być podwyższony.

Spełniając to polecenie Wysokiego Sejmu, Wydział krajowy przedkłada Wysokiemu Sejmowi ^{1/} ułożony w myśl tego polecenia projekt noweli, podwyższającej maximum ryczałtu w §. 12. ustawy o konkurencyi kościelnej wyznaczonego, do rocznej kwoty 400 koron i oznaczającej minimum wynagrodzenia organisty lub dyaka na 200 koron rocznie.

Projekt ten zakomunikował był Wydział krajowy wszystkim konsystorzom w kraju z prośbą o objawienie zdania. Odpowiedzi nadeszły dotąd od sześciu konsystorzów, brak zaś dwóch odpowiedzi (od konsystorza metropolitalnego obrz. gr. kat. we Lwowie i Stanisławowie). Z nadesłanych odpowiedzi nie jest żadna stanowczo dla projektu przychylną. Nawet te konsystorze, które godzą się na projekt (konsystorz ksiązęco-biskupi w Krakowie, konsystorz biskupi obrz. gr. kat. w Przemyśln i konsystorz biskupi obrz. łac. w Tarnowie) są przeciw tego zdania, że proponowana nowela kwestyi nie załatwi, gdyż ryczałt 400 koron jest za szczupły. Konsystorz biskupi obrz. gr. w Przemyślu proponuje podwyższenie minimum płacy dyaka na 240 koron, nie żądając podwyższenia maximum

ryczałtu nad kwotę 400 koron. Nadto zwraca konsystorz ksiązęco-biskupi w Krakowie uwagę na zachodzące niebezpieczeństwo, że wprowadzenie przymusowych opłat na rzecz organistów (dyaków) skłoni lud do uszczuplenia a nawet zaniechania dotychczasowych datków dobrowolnych, tak, iż w ostatecznym rezultacie nowela mogłaby wyjść na niekorzyść organistów i dyaków.

Konsystorz ksiązęco-biskupi w Krakowie i konsystorz biskupi w Tarnowie żądają nadto, iżby ryczałt ściągany władze skarbowe, które to zapatrywanie wyraziła także komisya prawnicza w powołanem powyżej swem sprawozdaniu.

Konsystorz metropolitalny obrz. łac. we Lwowie wyraził wątpliwość, czy projekt osiągnie cel zamierzony. Ściąganie opłat liturgicznych drogą konkurencyi natrafiało na tyle przeszkód, tak wzburzało umysły i powodowało gorszące sceny, że w lwowskiej archidiecezyi §. 12. został martwą literą, gdyż proboszczowie woleli koszta liturgii pokrywać z własnych funduszków, niż rozgoryczać parafian. Obawiać się tedy należy, że projekt, gdyby stał się ustawą, da wprawdzie organistom prawo domagania się od proboszczów rocznej płacy stałej w wysokości co najmniej 200 koron, ale pokrycia tej nadwyżki będzie trudno znaleźć i pociągnie ono za sobą ofiary osobiste duchowieństwa parafialnego, którego pozycja materialna zazwyczaj nie jest świetną. Z tych powodów i z uwagi na zachodzącą potrzebę zmiany całej ustawy o konkurencyi kościelnej oświadczył się lwowski konsystorz metropolitalny obrz. łac. pierwotnie za odroczeniem zmiany §. 12. i traktowaniem tej sprawy łącznie z rewizją całej ustawy o konkurencyi. Następnie jednak oświadczył się ten konsystorz za załatwieniem kwestyi wynagrodzenia organistów i dyaków już teraz, wszelakoż nie w drodze podwyższenia ryczałtu z §. 12. Owszem konsystorz sądzi, że dla usunięcia niebezpieczeństwa, o którym mówił w pierwszej swej opinii, należy sprawę utrzymania organistów oddzielić od wydatków liturgicznych i na utrzymanie innych służb kościelnych i wyłączyć ten wydatek wyraźnie z ryczałtu §. 12. ustanowionego. Natomiast miałby osobny paragraf uregulować wynagrodzenie organisty, oznaczając je na minimalną kwotę 240 koron, na którą mają się składać: czysty dochód katastralny z gruntów przeznaczonych na utrzymanie organisty, czynsze z budynków przeznaczonych na utrzymanie organisty (z wyjątkiem domu przeznaczonego na jego mieszkanie) i dochód z kapitałów i praw użytecznych stanowiących dotację organisty, o ileby zaś te źródła nie wystarczyły, mają niedobór pokrywać ci, na których ciąży obowiązek utrzymania budynków kościelnych i plebańskich. Konsystorz podaje stylizację tego proponowanego nowego paragrafu.

Konsystorz biskupi obrz. łac. w Przemyślu przystąpił w całości do drugiej opinii konsystorza metropolitalnego obrz. łac. we Lwowie nadmieniając, że w ten sposób ułożono zmianę na wspólnej naradzie wszystkich konsystorzów łańskich, odbytej w Przemyślu.

Konsystorz metropolitalny obrz. orm. we Lwowie sprzeciwił się zaprowadzeniu kwot ryczałtowych, ponieważ sprawa uregulowania źródeł, z którychby potrzeby parafialne zaspakajano, wymaga zasadniczego i stałego ujęcia, a ryczałty stanowiłyby tylko doraźny i jednoroczny fundusz, nadto zaś podlegałyby ograniczeniu co do maximum, tak iż mogłyby nie odpowiedzieć zupełnie rzeczywistym potrzebom nie dającym się i dzisiaj w szczególach przewidzieć.

Oprócz tych opinii, nadesłanych wskutek zaproszenia ze strony Wydziału krajowego, otrzymał Wydział krajowy jeszcze jedną, nadesłaną bez wezwania przez Wydział Towarzystwa wzajemnej pomocy dyaków cerkiewnych gr. kat. diecezyi stanisławowskiej. Towarzystwo to uważa załączony projekt tylko za pierwszy krok do polepszenia doli dyaków (ponieważ nie reguluje on całkowicie położenia dyaków, nie przepisuje nic względem ich kwalifikacyi, przyjęcia, stabilizacyi i zabezpieczenia na starość) i żąda podwyższenia maximum ryczałtu na 600 koron, a oznaczenia minimum płacy dyaka (organisty) na 300 koron w większych zaś miastach na 400 koron rocznie tudzież postanowienia, że należności przypadające z tego tytułu na poszczególnych parafian mają charakter dodatków do podatków i mają być pobierane i ściągane przez te same organa i przy pomocy tych samych środków, co podatki państwowe (§. 87. u. gm.)

Podobne żądania przedstawił też krajowy komitet organistów z tą różnicą, iż minimum płacy organisty proponuje w miastach większych na 600 koron, po wsiach i małych miastach na 400 koron rocznie.

Podając powyższe opinie do wiadomości Wysokiego Sejmu, Wydział krajowy pozwala sobie zwrócić uwagę Wysokiego Sejmu na ich treść i nadmienia, że ze swej

strony z powodów wyłuszczoneh w swem sprawozdaniu z czynności za czas od 15. listopada 1899 do 31. grudnia 1900 (dep. II str. 37) nie występował wobec Wysokiego Sejmu mimo tylokrotnego poruszania tej sprawy z wnioskiem uregulowania wynagrodzenia organistów i dyaków w drodze nstawodawczej. To też i teraz Wydział krajowy spełnia tylko wyraźne polecenie Wysokiego Sejmu, przedkładając żądany projekt z wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony projekt ustawy.

**Z Rady Wydziału krajowego Król. Galicyi i Lodomeryi wraz
z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.**

Marszałek krajowy:

S. Badeni, w. r.

Sprawozdawca:

Dr. Józef Wereszczyński w. r.

Ustawa

z dnia . . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, którą zmienia się §. 12. ustawy krajowej z dnia 15. sierpnia 1866 (Dz. u. kr. Nr. 28) o pokrywaniu kosztów stawiania i utrzymywania budynków kościelnych i plebańskich w parafiach wyznania katolickiego, tudzież dostarczania przyrządów i sprzętów kościelnych w brzmieniu ustanowionem ustawą z dnia 16. kwietnia 1896 Nr. 25 dz. u. kr.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

Art. I.

Postanowienie §. 12. ustawy krajowej z dnia 15. sierpnia 1866 Dz. u. kr. Nr. 28 o pokrywaniu kosztów stawiania i utrzymywania budynków kościelnych i plebańskich w parafiach wyznania katolickiego, tudzież dostarczania przyrządów i sprzętów kościelnych, w brzmieniu ustanowionem ustawą z dnia 16. kwietnia 1896 Nr. 25. dz. u. kr. zostaje niniejszem uchylone, a natomiast obowiązujące będzie następujące postanowienie :

§. 12.

Wydatki na pokrycie potrzeb z odprawianiem liturgii połączonych, jakoteż wydatki na utrzymanie sług kościelnych, należy pokrywać przedewszystkiem ze źródeł oznaczonych w § 1-szym ustawy z dnia 15. sierpnia 1866 Nr. 28 dz. n. kr. i w § 2-gim ustawy z dnia 16. kwietnia 1896 Nr. 25 dz. u. kr.

O ile wydatki te nie dadzą się pokryć z tych źródeł, otrzyma paroch a względnie duchowny sprawujący duszpasterstwo na pokrycie tych kosztów od parafian kwotę ryczałtową, która łącznie z pokryciem wskazanem w powołanych postanowieniach, nie może przynosić rocznie kwoty 400 koron. Ta ryczałtowa kwota, służyć ma w pierwszym rzędzie na uzupełnienie wynagrodzenia organisty, a względnie dyaka do minimalnej kwoty 200 (dwustu) koron rocznie, ewentualnie na całkowite pokrycie tego wynagrodzenia, jeśliby

ono we wspomnianych właśnie innych źródłach nawet częściowego pokrycia nie miało.

Rozłożenie na parafian następuje w myśl postanowień ustawy z dnia 16. kwietnia 1896 Nr. 25 dz. u. kr. i w stosunku do opłacanej należności podatków bezpośrednich.

Art. II.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam mojemu Ministrowi wyznań i oświecenia.
